

I. POETICI ALE CREATIVĂȚII

„Cinematograful adevărat este expresie poetică. Cred că latura vizuală a filmului este numai o cheie spre poezie. Filmul nu se justifică prin el însuși. Puțin interesează, dacă imaginile sunt frumoase, sau șocante, sau oribile, sau tandre. *Filmul nu înseamnă nimic dacă nu face posibilă poezia. Și poezia înseamnă să sugerezi lucruri absente, să evoci mai mult decât este vizibil.* Pericolul în cinematograful este tocmai că aparatul riscă să vadă tot [...]. Sarcina noastră este să evocăm, să facem să iasă la iveală nevăzutul, să realizăm această vrajă.” (Orson Welles)

Atunci când filmele interioare ale celor implicați în procesul de creație se *întâlnesc*, când fiecare departament este co-autor, co-creator, percepem *poezia* de care vorbește Orson Welles, tocmai pentru că metaforele și metonimiile din imaginea fizică ce a stat în fața camerei dialoghează pe diversele paliere ale simbolicului și „totul” care se vede spune mult mai mult decât este – ca *fotografie a realului filmat*. Culorile din decor au *sens*, luminile și umbrele punctuale au *sens*, veșmintele personajelor au *sens*, muzica de cadru sau foșneteale naturii au *sens* și toate dau alt *sens* – *poetic* – „totului” filmat. Arta de a sincroniza aceste filme interioare ale co-creatorilor este, am putea afirma cu un cuvânt – „*leadership*”, lider de strategii, *mentor al echipei de filmare*. De regulă, mulți creatori de film sunt personalități accentuate, în accepția pe care o dă popularei sintagme cunoscutul neuropsihiatru Karl Leonhard. Există, din păcate, și o cultură – profund discutabilă – care încurajează aceste excесе egocentrice (narcisismul – Egoul pe steroizi). Cultura lucrului în echipă o găsim doar în țările în care activitățile umane colective sunt rodite și autentic respectate, acolo a apărut și conceptul de *mentor*, care nu poate fi tradus prin „conducător”, care prin părțile noastre, în timpurile noastre are un *sens* mult mai voluntar și directiv. Armonizarea acestor filme interioare presupune un travaliu de împărțășire, de dialog colegial, dar presupune mai întâi respectul reciproc profund între membrii unei echipe, dincolo de disciplină și ierarhiile firești.

Poeticile de autor impun modele care, însă, nu pot fi reproduse. Ele au autonomie, individualitate și ating prin *vocea* pe care o propagă gradul unei „*existențe originare*”, care devine reper la care ne raportăm permanent (sensul raportării e acela al *dialogului* și nu al reproducerii submisive). Autorul *înfințează* o lume prin resemnificare, și lumea renaște, în întreaga sa complexitate, din „*vizionarul*” autorului. Autorul „*sfidează*” modelele și

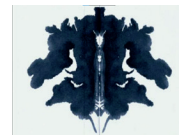

încurajează prin poetica sa *creativitatea*, nu reproducerea ei. Putem spune că poeticile creativității sunt în fapt poetici de autor – ale creativității.

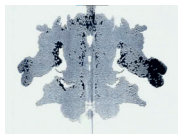
Suntem captivii lumii pe care ne-o construim, iar lumea care ne este dăruită în imagini și sunete ne vorbește pe infinite voci. „**În Univers totul este Ecou.**” Ecolul din Univers prin vibrație estetică redevine viziune, viziune asupra esențelor vieții. Fiecare viziune poartă amprenta *visătorului* ei. Viziunea concentrează caracterul universului visătorului care se răsfrânge în exterior, creând Ecolul, iar ecolul prin vibrațiile sale cheamă viziunile în creuzetul Universului unde ele se amestecă și se *metamorfozează* la infinit.

Filmele care mai degrabă pun întrebări decât dau răspunsuri sunt filmele care incită la filme interioare diverse. Ele stârnesc tocmai fiindcă nu sunt rodul unei rețete prefabricate și perfect previzibile. E vorba de creatorii care oferă personajelor concretețea unor *persoane*. Viziunea lor capătă fizionomie. Filmele cinematografice care prin puterea lor devin filme interioare bogate sunt asimilate de multe ori capodoperelor exact pentru motivul că incită la foarte multe *citiri*, pentru că depășesc conjuncturile și modele stilistice, comerciale, acest „caduc” al fiecărei „vârste a filmului” de care Orson Welles și atâția alții vor să scape. Există asemenea filme, care întocmai marilor capodopere din alte arte, pot fi văzute și revăzute. Ceea ce te impresionează rămâne întipărit în tine, dar rămâne și dorința unei revederi în urma profunzimii emoțiilor transmise. Dacă o imagine, un sunet, un cuvânt, o replică se vor agăța în memorie vor genera filme interioare care la rândul lor se cer revăzute, retrăite.

”Voll Verdienst, doch dichterisch, wohnet der Mensch auf dieser Erde. În chip poetic locuiește omul...”, (Johann Christian Friedrich Hölderlin, „In lieblicher Bläue” – În albastru minunat).

¹ GASTON BACHELARD, *Apa și visele*, p. 195.

FILMUL *LOR* INTERIOR...

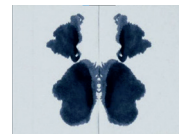
STUDII DE CAZ

Opțiunea pentru cei zece autori.²

Mi-am susținut demersul teoretic prin implicarea cineaștilor realizatori în *spațiul cinematografului interior*. Evident, sunt multe alte filme care ar putea concura la aprofundarea acestui demers. Un bun exemplu este filmul lui Kurosawa "Dreams" (1990).

Fiind vorba de o cercetare continuă lista s-ar putea să se amplifice ca și eșafodajul teoretic inclus în lucrarea de față.

Cinematograful este o operă deschisă, cum ar spune Eco, așa cum existența umană este o existență deschisă de la naștere până la moarte și dincolo de ea.

² Vezi ANEXA 1, *Fotograme din filmele analizate*